

Verbijzondering richtlijnen toekennen Draaginsigne Gewonden

Refertes:

1. Ministerieel besluit nummer D90/251/23421, Draaginsigne Gewonden;
2. Instellingsbesluit Centrale Adviescommissie Draaginsigne Gewonden (CADIG), 8 juli 2008.

Draaginsigne

Het Draaginsigne Gewonden is kruisvormig en heeft een zilveren kleur. Op de horizontale balk staat de spreuk VULNERATUS NEC VICTUS (gewond maar niet verslagen). De verticale balk stelt de door een lauwertak omgeven eerdere Gewondenstreep voor, die voornamelijk gedurende de Tweede Wereldoorlog, in voormalig Nederlands-Indië en Korea is toegekend aan de gewonde militair. Diagonaal uit het kruis ontspringen 'vier leeuwen op blok' uitbeeldend de stoktoppen van de vaandels en standaarden van de krijgsmacht.

Doelgroep

In artikel 2 van referte 1 is de doelgroep opgenomen. De doelgroep omvat onder andere alle Nederlandse (gewezen) militairen die het Koninkrijk dienen of hebben gediend onder oorlogsomstandigheden, of daarmee overeenkomende situaties, inclusief internationale vredesmissies binnen en buiten het verband van de Verenigde Naties. Van overeenkomstige situaties kan ook sprake zijn bij binnenlandse militaire *en/of politionele* operaties zoals bescherming van het territorium en rechtshandhaving. Bij de rechtshandhaving gaat het om de bescherming van de rechtsorde tegen bedreigingen zoals gijzelingen, kapingen en ontvoeringen. Tot het begrip rechtshandhaving wordt ook de handhaving van de openbare orde gerekend. Bij al deze binnenlandse militaire *en/of politionele* operaties kan er ook sprake zijn van gevechtshandelingen.

Toekenningcriteria

In artikel 3 van referte 1 zijn de toekenningcriteria opgenomen. De begrippen 'letsel', 'lichamelijke verwonding', 'psychisch letsel', 'niet blijvend' en 'gevechtshandelingen' worden hieronder toegelicht.

Letsel

Het letsel dient een direct gevolg te zijn van een concrete gevechtshandeling of aan geweldgebruik gerelateerde activiteit van strijdende partijen of derden gericht tegen de gewonde militair, waarbij de militair daadwerkelijk direct persoonlijk gevaar liep. Hieronder is niet begrepen het oplopen van een trauma als gevolg van het zien van schokkende beelden of gebeurtenissen aangaande anderen dan de verwonde militair. Letsel kan een gevolg zijn van eigen vuur als gevolg van nalatigheid of onvoorzichtigheid van een medemilitair en de situatie significant afwijkt van normale (oefen)omstandigheden c.q. dit plaatsvindt in combinatie met gevechtshandelingen.

De ernst van een letsel laat zich niet altijd vangen in maat en getal. Indien een of meerdere van de hieronder genoemde punten of omstandigheden aanwezig zijn, is de kans dat het fysieke letsel als voldoende 'ernstig' kan worden aangemerkt aanwezig:

- De militair is opgenomen geweest voor het letsel;

- De militair heeft medische-(specialistische) zorg gehad;
- De militair is meer dan zeven dagen niet inzetbaar geweest;
- Opname was normaliter volgens de geldende Nederlandse medische specialistische richtlijnen op medische gronden noodzakelijk, ook al is deze opname wegens omstandigheden niet geëffectueerd. NB opname voor een preventieve observatie (‘voor de zekerheid even blijven’) valt hier nadrukkelijk niet onder;
- Zonder medische (specialistische) zorg zou het opgelopen letsel in potentie bedreigend kunnen zijn geweest voor het organisme, c.q. voor het individu. Onder bedreigend wordt verstaan: de mogelijkheid van letale afloop of een grote kans op aanzienlijke blijvende beperkingen of verminkingen.

Lichamelijke verwonding

Schade aan of beschadiging van het lichaam ten gevolge van een van buiten aangrijpend geweld, CBRN-oorlogsvoering of een andere fysische conditie als gevolg waarvan scheiding van de normale samenhang van weefsel optreedt.

Psychisch letsel

Elk psychiatrisch toestandsbeeld dat beschreven is in het geldende *Diagnostic and Statistical Manual of mental disorders* (DSM) , of in de *International Classification of Diseases and related health problems* (ICD hoofdstuk 5: psychische stoornissen en gedragsstoornissen; actuele versie ICD-10 2) en dat in relatie staat tot een traumatische gebeurtenis in en door de dienst in buitengewone omstandigheden. Een voorwaarde hierbij is, dat de diagnose gesteld moet zijn door of onder supervisie van een psychiater.

Bij acute psychiatrische toestandsbeelden in relatie tot traumatische gebeurtenissen zijn de opmerkingen vermeld onder ‘letsel’ onverkort van toepassing. Wel wordt hierbij aangetekend dat de specialistische bemoeienis zorg op afstand kan zijn geweest.

Voor de beoordeling van de ernst van het letsel bij chronische psychiatrische toestandbeelden in het algemeen en van de posttraumatische stress stoornis in het bijzonder, biedt de DSM een aanvullend geschikt aanknopingspunt naast de al eerder genoemde punten. De DSM stelt als voorwaarde om de diagnose PTSS te kunnen stellen, dat er sprake moet zijn van:

“.....ernstig lijden of beperkingen in het sociaal of beroepsmatig functioneren of op andere terreinen”. De letterlijke formulering luidt: “de stoornis veroorzaakt in significante mate lijden of beperkingen in sociaal of beroepsmatig functioneren of het functioneren op andere belangrijke terreinen”.De ICD-10 bevat een vergelijkbare omschrijving (het F-criterium bij de diagnose Post-Traumatische Stress Stoornis, diagnose code F43.1). Ernstig lijden is als zodanig een subjectieve beleving. Punten die de ernst duiden bij psychiatrische toestandbeelden zijn:

- Dezelfde punten en omstandigheden als bij fysiek letsel met aanvullend:
- Ernstig lijden en;
- ADL en/of BDL beperkingen in sociaal of beroepsmatig functioneren of op andere terreinen.

Gevechtshandelingen

Onder het begrip 'gevechtshandelingen' wordt begrepen: iedere situatie binnen de taakopdracht van de desbetreffende militair waarbij sprake is van vijandelijk optreden met indirect vuur, direct vuur of hiermee vergelijkbaar gevechtscontact, dan wel van enige andere vorm van excessieve geweldsuitoefening jegens de militair. Bij 'enige andere vorm van excessieve geweldsuitoefening jegens de militair' kan bijvoorbeeld worden gedacht aan geweldsuitoefening door middel van mijnen, geïmproviseerde explosieven, door middel van een zelfmoordaanslag of door levensbedreigend verzet bij een staande houding of arrestatie.

Niet-blijvend

Lichamelijke en psychische verwondingen behoeven niet blijvend te zijn.

Onwaardig gedrag

Bij de toetsing van de (on)waardigheid is het moment en de relatie van de gedraging in relatie tot het gewond raken bepalend. Een onwaardige gedraging die het gevolg is van PTSS of andere vormen van (psychisch) letsel is geen uitsluitinggrond.

Bij de toetsing van de aanvraag wordt uitgegaan van waardig gedrag. Onwaardig gedrag moet worden aangetoond of moet voldoende aannemelijk zijn in een periode die verband houdt met de gedraging. Er is in ieder geval sprake van onwaardig gedrag wanneer aanmelder:

- Zich, blijkend uit aanwezige stukken gedurende de bezettingstijd in Nederland (1940-1945) respectievelijk het voormalig Nederlands Indië (1942-1945) schuldig heeft gemaakt aan collaboratie (vonnis);
- Zich direct voorafgaande, tijdens of aansluitend op het gewond raken, schuldig heeft gemaakt aan een militair misdrijf (zoals desertie, sabotage of het niet opvolgen van een dienstbevel) en dit misdrijf in relatie staat tot de omstandigheden en gedragingen waardoor het letsel is veroorzaakt;
- Zich tijdens de betreffende periode schuldig heeft gemaakt aan een oorlogsmisdaad (en daarvoor is veroordeeld);
- Zich opzettelijk schuldig heeft gemaakt aan zelfverwonding.

Advies door CADIG

Met referte 2 is de Centrale Adviescommissie Draaginsigne Gewonden (CADIG) ingesteld. Bij het besluit omtrent toekenning van het DIG laat de Minister van Defensie zich in beginsel adviseren door de CADIG. Bij spoedeisende situaties geeft de voorzitter CADIG namens de commissie per ommekeer het advies.

Aanvraag

Voor actief dienend personeel verdient een aanvraag via de commandant onder wiens commando de militair dient de voorkeur. Bij de aanvraag wordt gebruik gemaakt van de laatste versie van het Defensieformulier.

Bij een postactieve veteraan heeft het de voorkeur dat het voorstel tot toekenning van het draaginsigne wordt geïnitieerd door het Veteranenloket. Een zorgcoördinator binnen het Veteranenloket zal bij aanmelding van een nieuwe hulp- of zorgvraag eveneens de postactieve

veteraan beschouwen voor een mogelijke aanvraag van het DIG. Als er naar mening van de zorgcoördinator gronden bestaan, vastgesteld op bovenstaande uitgangspunten, om over te gaan tot het aanvragen van een DIG dan zal de zorgcoördinator de betreffende postactieve veteraan hierover informeren en de benodigde werkzaamheden en documenten voor het aanvragen van een DIG opstellen. De zorgcoördinator heeft hierin een proactieve houding naar de postactieve veteraan toe. Na de ondertekening van het voorstel door de postactieve veteraan wordt het voorstel door het Veteranenloket naar de CADIG gestuurd.

Uitreiking

Aan de uitreiking kan op verschillende manieren gestalte worden gegeven. Bij actief dienende veteranen draagt de commandant zorg voor de uitreiking. De postactieve veteranen kunnen hun voorkeur uitspreken voor uitreiking door de burgemeester van hun woonplaats, bij het Veteraneninstituut, door een attaché indien sprake is van een buitenlandse woonplaats of bij een militaire eenheid die de uitzendtradities van de toenmalige eenheid handhaaft. De wensen van de betrokken militair dienen bij de vormgeving te worden betrokken.